

NIGZ stelt alternatief donorregistratiesysteem voor

Al enige tijd is in Nederland een discussie gaande over een nieuw registratiesysteem voor donorschap, het zogenoemde geen-bezwaarsysteem. De discussiërende partijen lijken er niet uit te komen: het huidige systeem is te vrijblijvend, maar het geen-bezwaarsysteem lijkt te definitief. Het NIGZ biedt de Tweede Kamer een alternatief aan: het actief donorregistratiesysteem.

In Nederland zijn ruim 4,5 miljoen burgers ingeschreven in het donorregister: 2,5 miljoen als potentiële donor, 1,5 miljoen als niet-donor. De overige ingeschrevenen laten de beslissing over donorschap aan nabestaanden over, en worden niet direct als donor gezien. Een ruime meerderheid van de bevolking, 8,5 miljoen, is niet ingeschreven. De overheid zet een relatief bescheiden voorlichtingscampagne in om die 8,5 miljoen via voorlichting aan te moedigen om zich te laten registreren, liefst als donor.

Donorschap als norm

Ondanks de lage registratiegraad is donorschap bij de bevolking breed geaccepteerd. Uit onderzoek blijkt dat een grote meerderheid van de bevolking voorstander is van orgaan- en weefseldonatie. Maar door allerlei omstandigheden laten mensen zich toch niet als donor inschrijven: ze twijfelen nog over hun mogelijke donorschap, ze stellen de beslissing uit, ze denken er niet over na of ze hebben er zelfs geen weet van dat je je voor donorschap kunt laten inschrijven.

Waarom werkt het huidige systeem niet?

Het huidige donorregistratiesysteem is vrijblijvend: Nederlanders hoeven zich niet in te laten schrijven, en dat doen ze dus meestal ook niet. Daarbij is het systeem niet eenduidig: je kunt je laten inschrijven als donor, als niet-donor of als iemand die de beslissing aan nabestaanden overlaat. In de praktijk blijken de meeste mensen dus passief voorstander van donorschap, zonder zich daadwerkelijk in te laten schrijven. De meeste nabestaanden van mensen die zich niet hebben ingeschreven, geven desgevraagd geen toestemming voor donatie. Nabestaanden van wel ingeschreven donoren respecteren die wens vaak wel en staan donatie vaker toe.

Geen-bezwaarsysteem is geen oplossing

Het geen-bezwaarsysteem draait de rollen om: de overheid beschouwt iedere burger daarin als donor, tenzij de burger dat anders aangeeft. Bij een puur geen-bezwaarsysteem zijn er maar twee keuzen: donor of niet-donor. Daarmee wordt de stem van nabestaanden naar de achtergrond gedrukt, wat voor veel mensen een onprettige gedachte is. Omdat het geen-bezwaarsysteem een forse wetswijziging veronderstelt, zullen alle Nederlanders persoonlijk moeten worden benaderd. Iedereen zal op de hoogte worden gesteld van het gegeven dat bij niet-instemming met het donorschap gereageerd moet worden. Er blijft ook dan een registratie, maar alleen van personen die geen donor wensen te zijn. Dit is niet alleen een dure wijziging, maar kan ook leiden tot een massale toevloed van niet-donoren, iets wat juist niet de bedoeling is.

Actief donorregistratiesysteem

Het NIGZ stelt een systeem voor dat de voordelen van het huidige systeem en het geen-bezwaarsysteem in zich verenigt. In het actief donorregistratiesysteem wordt er eveneens van uitgegaan dat iedere Nederlander in principe donor is. De 8,5 miljoen niet-ingeschreven Nederlanders worden daarvan op de hoogte gesteld en gevraagd om binnen een vastgestelde termijn aan te geven of zij een andere keuze wensen te maken. Reageren ze niet, dan worden

zij in het systeem ingeschreven als potentiële donor en ontvangen hiervan een bevestiging. Artsen kunnen dus altijd zien hoe iemand geregistreerd staat. Ook hier kan men die keuze ongedaan maken, maar dan met de mogelijkheden die in het huidige systeem ook bestaan: men is geen donor, of een (specifieke) nabestaande beslist. Hierdoor hoeven de 4,5 miljoen reeds geregistreerden in het donorregister niet te worden aangeschreven, wat kosten scheelt. Op deze manier moet iedere volwassen Nederlander een bewuste keuze maken, maar is de keuzevrijheid wel gegarandeerd.

Ter overweging

De discussie over het juiste registratiesysteem verdient een praktische en pragmatische benadering. Het NIGZ meent met de introductie van het actief donorregistratiesysteem een alternatief te hebben dat minder geld kost en effectiever, genuanceerder en toch niet vrijblijvend is. Het NIGZ beveelt de betrokkenen dan ook aan dit alternatief mede te overwegen.

Uit: Donorvoorlichting Communicatief
Een uitgave van NIGZ-Donorvoorlichting
Auteur: B. Elbertse
Maart 2004